

Een woord vooraf

In dit pedagogisch beleidsplan beschrijven we de algemene werkwijze van de voorschoolleiders van voorschool. Het is ontstaan in de praktijk, met als voornaamste doel, de peuter een zo veilig mogelijke basis voor een goede algemene ontwikkeling te kunnen bieden.

Verder is pedagogisch beleid van belang om:

- Ouders en leiders bekend te maken met de verschillende regels en normen in de voorschool.
- Een vaste richtlijn te hebben voor het inwerken van nieuw personeel.
- Bij problemen en /of onbespreekbare misverstanden terug te kunnen grijpen op de vastgelegde regels en normen.

Dit alles is vastgelegd in het PEDAGOGISCH BELEIDSPLAN, dat is vastgesteld in september 2012

Updates: maart 2014, februari 2015 (vierogenprincipe)

Het plan valt uiteen in twee delen:

Het eerste, algemene deel beschrijft het beleid op een aantal aandachtsgebieden binnen het pedagogisch beleidsterrein ("waarom") en de visie op personeel.

Het tweede deel is de vertaling van het 'algemene' beleid naar meer concrete activiteiten: het "wie", "wat", "wanneer" en "hoe".

Deel 1

Ambities en doelstellingen

Kwalitatief aanbod

De voorschool stelt zich ten doel om kinderen in de leeftijd van 2 tot 4 jaar, in een voor hen veilige en vertrouwde omgeving een of meer dagdelen onder deskundige leiding samen te laten spelen, te verzorgen en te begeleiden.

Hierbij staat voorop dat contact hebben met een vertrouwde groep kinderen voor peuters belangrijk is: ze kunnen met elkaar en met de leidster spelen, plezier maken en spelenderwijs leren.

We zien de voorschoolse periode als een fase in de totale ontwikkeling van het kind. De ontwikkeling van jonge kinderen tot 4 jaar heeft een nadrukkelijk effect op de verdere ontwikkeling in de toekomst. De voorschool moet o.i. dan ook een optimale bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het kind op alle terreinen: taal, sociaal-emotioneel, cognitief en motorisch.

Op de voorschool leert het kind zich te ontwikkelen ook buiten de thuissituatie. Deskundige en betrokken groepsleiding moet in staat zijn de peuter een veilige en op het kind gerichte speel-leeromgeving aan te bieden, zodat de ontwikkeling buiten het thuismilieu zo optimaal mogelijk verloopt. Wij streven ernaar dat door een optimale zorg en begeleiding, iedere peuter met een goede start aan de basisschool kan beginnen.

De pedagogische medewerkers zijn goed geschoold en weten hoe zij de kinderen zo goed mogelijk kunnen stimuleren en ondersteunen. Eventuele zorgen rondom een kind worden tijdig gesignaleerd middels observaties, collegiale consultatie en ondersteuning van de intern begeleider. Op onze voorschool wordt minimaal voldaan aan de doelstellingen zoals is vastgelegd in de Gemeentelijke Verordening Peuterspeelzaalwerk op ambitieniveau 2: ontmoeten, ontwikkelen, signaleren en ondersteunen.

Ontwikkelingsondersteunend aanbod

Wij vinden het belangrijk dat kinderen op de voorschool worden ondersteund in hun ontwikkeling. Doel is om alle leerlingen die de voorschool bezoeken zodanig worden ondersteund, dat zij een goede start op de basisschool kunnen maken.

Wij hanteren op de voorschool een intensieve zorgstructuur. Alle kinderen worden goed gevolgd in hun ontwikkeling. Pedagogisch medewerkers zijn goed opgeleid en herkennen signalen die duiden op een (dreigende) ontwikkelingsachterstand. Middels een peutervolmodel (KIJK) wordt de ontwikkeling van de kinderen in beeld gebracht en waar nodig nader onderzocht. Ouders worden betrokken bij de ontwikkeling van hun kind. Waar nader onderzoek of verwijzing gewenst is, wordt dit met de ouders besproken. Bij verwijzing naar externe ondersteuners kan de intern begeleider ondersteuning bieden.

Op onze voorschool krijgen de kinderen activiteiten aangeboden vanuit het ontwikkelingsgerichte programma Piramide. Spelenderwijs wordt aandacht besteed aan verschillende ontwikkelingsgebieden. Voor kinderen met een VVE indicatie is dit aanbod nog nader geïntensiveerd.

Zie hiervoor ook onder pedagogische visie: VVE

Pedagogische visie

Binnen het pedagogisch beleidsterrein onderscheiden wij een aantal aandachtsgebieden:

- A. Scheppen van ontwikkelingsmogelijkheden voor kinderen**
- B. Verzorgen van Kinderen**
- C. Overbrengen van normen en waarden aan de kinderen**
- D. VVE**

Achtereenvolgens volgt hiervan een beschrijving.

A. Scheppen van ontwikkelingsmogelijkheden voor kinderen

Doordat we zowel individuele als groepsgerichte aandacht geven, krijgt het kind de kans zich zo volledig mogelijk te ontplooien en stimuleren we de algehele ontwikkeling optimaal. Hierbij bekijken we of de ontwikkeling goed verloopt, zodat eventuele problemen of achterstanden vroegtijdig kunnen worden onderkend.

Pedagogisch hoofddoel

Het hoofddoel is de kinderen te laten spelen, alleen en met anderen, waarbij, door de leiding, aandacht wordt besteed aan de ontwikkeling op een aantal terreinen:

- Taal- en spraakontwikkeling
- Creatieve ontwikkeling

- Lichamelijke (motorische) ontwikkeling
- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Ontwikkeling van de identiteit en zelfredzaamheid
- Verstandelijke ontwikkeling

De taal- en spraakontwikkeling

De taal- en spraakontwikkeling speelt een grote rol in de voorschool. Zowel individueel als groepsgericht stimuleren we de taal- en spraakontwikkeling. Een goede taal- en spraakontwikkeling is de basis voor het lezen, schrijven en rekenen, dus voor alle schoolvakken en de verdere toekomst. Deze voorschoolse aandacht voor taal is belangrijk voor alle kinderen.

We hebben het Voor- en Vroegschoolse Educatie-programma Piramide ingevoerd. Hoofddoel van dit VVE-programma is de Nederlandse taalvaardigheid van de peuters stimuleren, zodat de kinderen een goede start kunnen maken op de basisschool. De nadruk ligt hierbij vooral op de taalvaardigheden spreken en luisteren en op de uitbreiding van de woordenschat. Zie verder de beschrijving van VVE.

Op de voorschool wordt Nederlands gesproken, In de groepsexploratie werken we met de thema's van Piramide, afhankelijk van het thema vertellen we een verhaaltje, zingen we liedjes, benoemen we voorwerpen, en voeren we gesprekjes met de kinderen.

De ontwikkeling van de creativiteit

Vrij spelen en expressieactiviteiten zijn een belangrijk onderdeel in de voorschool. We laten de kinderen zoveel mogelijk hun gang gaan tijdens het vrij spelen. De leidster stimuleert de kinderen door zelf mee te doen en een voorbeeld te zijn voor de kinderen die nog niet goed weten wat ze kunnen doen.

De leidster zal de kinderen laten kennis maken met verschillende soorten materialen en helpen de kinderen om de materialen te verwerken. Daarnaast maken we gebruik van andere expressiematerialen zoals muziekinstrumenten en CD's.

De lichamelijke (motorische) ontwikkeling

De lichamelijke of motorische ontwikkeling is onder te verdelen in de grove motoriek (lopen, klimmen, springen, e.d.) en de fijne motoriek (pakken, vasthouden, bouwen, e.d.).

We bieden de kinderen afhankelijk van het soort motoriek verschillende soorten materiaal aan.

Om de lichamelijke ontwikkeling te stimuleren krijgen de kinderen de ruimte om zowel binnen als buiten bezig te zijn met bewegen. Wanneer een kind de fijne of de grove motoriek wat minder beheerst, proberen we het kind daarin te stimuleren.

Bewegingsspel met peuters

Door "bewegingsspel met peuters" trachten we de motorische ontwikkeling nog extra te stimuleren. Bij deze peutergym gaat het om het bewegen met het hele lichaam. Peuters houden van rennen, klimmen en klauteren. Een vereiste hiervoor is dat er voldoende ruimte is om zo te kunnen bewegen. Bij droog en niet te winderig of te koud weer gaan we buiten spelen op de speelplaats. Het activiteiten aanbod bij het buitenspelen bestaat voornamelijk uit vrij spel. Als het weer het niet toelaat kan gebruik gemaakt worden van het speellokaal van de basisschool. De bewegingsactiviteiten in het speellokaal (of de voorschool) bestaan uit geleid spel zoals klimmen, glijden, of kringspelletjes, dansen, springen en het nadoen van dierbewegingen. Het gebruik van gymtoestellen is niet toegestaan. Alleen onder leiding van juf Natasja kan dit wel. Zij heeft hiervoor een opleiding gevolgd.

Lichaamsbesef

Om het lichaamsbesef te bevorderen doen we regelmatig zintuiglijke spelletjes met de peuters zoals horen, zien, ruiken en voelen. Ook maken we gebruik van liedjes en opzegversjes, waarbij delen van het lichaam aangewezen kunnen worden, zoals "Dit zijn mijn wangetjes" en "Hoofd, schouders, knie en teen". Hiermee gaat het kind zijn eigen lichaam en dat van anderen ontdekken.

De sociaal-emotionele ontwikkeling

Basisvoorwaarde voor een gunstige ontwikkeling in algemene zin van elk kind is een goede sociaal-emotionele ontwikkeling. Voor deze ontwikkeling is het belangrijk dat kinderen zich veilig en geborgen voelen. Lichamelijk of verbaal geweld door volwassenen of door kinderen wordt dan ook niet getolereerd. Er wordt op respectvolle wijze met het kind omgegaan. Eventuele problemen worden onder vier ogen besproken.

Door positief in te gaan op blijdschap, verdriet, woede, angst en onverschilligheid wordt de ontwikkeling van het leren kennen van de eigen gevoelens, het hiermee om kunnen

gaan en deze gevoelens aan anderen duidelijk (durven) maken, gestimuleerd. De gevoelens van de peuter worden serieus genomen, er wordt naar hem geluisterd en met hem meegeleefd. De leidsters denken vanuit het kind en laten de peuter merken dat ze hem begrijpen.

Het stimuleren van het leren spelen en leren omgaan met andere kinderen

De 2 jarige peuter moet nog leren spelen en nog gaan ontdekken wat hij met speelgoed kan doen. Hij leert dit niet alleen door stimulering van de leidsters, maar ook doordat hij andere kinderen ziet spelen. Omdat hij nog niet weet wat samen spelen is en omdat hij de wereld om zich heen nog egocentrisch (vanuit zichzelf) bekijkt, zijn er veel kleine conflicten. Wat hij wil hebben, wil hij dadelijk, ongeacht of er een ander kind mee speelt. Sterker nog, juist omdat een ander kind ergens plezier in heeft, wordt hij op het idee gebracht. Zo is samenspel vooral voor de jongste kinderen een afwisseling van spel en kleine ruzietjes. Ingrijpen door de leidsters is echter bijna nooit nodig, omdat de ruzietjes het spel nauwelijks lijken te beïnvloeden.

Bij gedrag wat niet genegeerd kan en mag worden, zoals plagen, pesten, buitensluiten of elkaar pijn doen, wordt er door de leidsters ingegrepen. Geduldig en vriendelijk, maar wel duidelijk wordt uitgelegd waarom iets niet mag. Bij herhaling wordt het kind even apart op een stoeltje gezet. Wanneer het kind wordt opgehaald, wordt dit gedrag en het apart zetten gemeld aan de ouders.

De sociale houding die het kind geleerd wordt komt overeen met zijn leeftijd en ontwikkelingsniveau. We proberen de peuter aan te leren rekening te houden met elkaar en elkaars eigendommen, elkaar te respecteren, voorzichtig en zorgvuldig om te gaan met het speelgoed en mee te helpen met opruimen.

Het ontwikkelen van een positief zelfbeeld

Om een positief beeld van zichzelf te kunnen ontwikkelen, geven we de peuter complimentjes bij lief en aardig gedrag en bij alles wat hij al kan. Ook geven we opbouwende kritiek. Negatief gedrag negeren we, mits het geen gevaar oplevert voor het kind of zijn omgeving, zoveel mogelijk. Door niet in te grijpen als het niet echt nodig is, leert het kind de gevolgen van zijn gedrag te ervaren en leert hij zelf verantwoordelijk te zijn voor zijn gedrag.

Peutervriendschap

Als blijkt dat in de voorschool 2 peuters goed met elkaar omgaan en vriendjes van elkaar zijn, melden we dit aan de ouders zodat deze vriendschap buiten de voorschool verder kan groeien.

Het leren omgaan met volwassenen

Er wordt de kinderen aangeleerd beleefd te zijn tegen volwassenen en de leidster. Om conflictsituaties tussen peuter en leidster uit de weg te gaan, hanteren we een vaste dagindeling met vaste regels. Om de regeltjes aan te leren werken wij ook met het piramide programma "Welkom".

Hiermee bereiden we de peuters voor op de dingen die komen gaan. Op deze manier leert de peuter ook geven en nemen en kan hij zijn eigen karakter gaan vormen.

Ontwikkeling van de identiteit en zelfredzaamheid

Om de identiteit te stimuleren gebruiken we regelmatig de voornaam van het kind. Ook bij de groepsexploratie zeggen wij alle kinderen apart nog een keer goede morgen, zo leert de peuter wie hij is en hoe de andere kinderen heten. Het zelfvertrouwen vergroten we door het kind kleine opdrachten te geven die passen bij zijn ontwikkelingsniveau, hem te laten ervaren wat hij al kan, hem te prijzen als hij iets goed doet, of hem te helpen waar dat nodig is.

Dagelijks werken we aan de zelfstandigheid- en de zelfredzaamheid, zoals zelf handen wassen, zelf jas aantrekken en zelf broek optrekken, maar ook zelf een puzzeltje maken of zelf iets opruimen. Hierbij letten we op wat het kind al kan en waar hij op dat moment aan toe is. Doordat we genoeg ruimte geven voor zelfstandigheid en het kind laten weten dat hij fouten mag maken, wordt de zelfstandigheid gestimuleerd. Een kind dat uit ervaring weet dat hij fouten mag maken, durft er voor uit te komen dat hij iets niet weet of nog niet kan.

De verstandelijke (cognitieve) ontwikkeling

Kinderen leren spelenderwijs de wereld om zich heen te ontdekken. Door middel van puzzels, spelletjes, kleuren en vormen proberen we het denkvermogen te stimuleren. Ook voorleesboeken en seizoensthema's spelen hierbij een rol. Het helpt de peuter met het leren waar te nemen, te ordenen en te sorteren. Het zelfstandig bedenken van oplossingen voor problemen door het kind, is van groot belang in de verstandelijke ontwikkeling, bijvoorbeeld door zelf een puzzel proberen te maken.

Ook in het Piramide programma werken wij met thema's die de cognitieve ontwikkeling stimuleren.

B. Verzorgen van Kinderen

De voorschool heeft zijn eigen dagindeling, afgestemd op de behoefte van de kinderen. We visualiseren dat met dagritmekaarten.

Peuters hebben nog geen begrip van tijd en hebben geen idee van wat het betekent als er gezegd wordt: *"Ik kom je straks weer halen"*. Door het aanbieden van een dagindeling met een regelmatig en consequent programma en vaste regels wordt het *"straks"* voor de peuter verduidelijkt. Middels een vaste structuur van *"eerst gaan we dit doen"*, *"dan gaan we wat drinken"*, *"dan gaan we dat doen"* en *"dan komt *mama"*, leren we het kind vertrouwen te krijgen in de omgeving en dat *mama hem inderdaad weer komt halen. Deze dagindeling geeft zowel de kinderen als leidsters houvast, maar er wordt voorkomen dat kinderen op welke manier dan ook gedwongen worden om aan bepaalde activiteiten mee te doen. Wel geldt de regel dat, bij het verlaten van het lokaal voor bijvoorbeeld het buitenspelen, elk kind met de groep mee gaat. Ook hier bouwt het kind samen met de leidster het vertrouwen op dat hij na het buitenspelen weer samen met de andere peuters terug naar het lokaal gaat. (* lees: mama papa oppas enz.)

De voorschool voldoet qua veiligheid, fysieke omgeving (zie kopje fysieke omgeving) en hygiëne aan de eisen gesteld in de verordening op de kindercentra

Veiligheid

Bij aankoop van nieuw speelgoed letten we natuurlijk op de veiligheid van het speelgoed: creatief materiaal is gifvrij. Tafels en banken zijn van degelijke kwaliteit en op peuter hoogte, vanwege de Arbo-normen hebben wij in de "werkkamer" een hoge tafel met tripp-trapp stoel om met de kinderen individueel te werken en in de 'zaal' twee groepstafels op hoogte. Schoonmaakmiddelen staan op veilige hoogte.

Een ontruimingsplan is in het lokaal aanwezig. Regelmatig wordt er, in samenwerking met de basisschool, een ontruimingsoefening gehouden waarbij iedereen de school moet verlaten. Op de gang is een brandblusapparaat aanwezig.

De leidsters van de voorschool zijn in het bezit van een geldig EHBO-diploma of vergelijkbaar diploma. Tijdens het spelen is er toezicht op de kinderen door de leidster, de hulpouder en/of een stagiaire.

Hygiëne

Wij leren de kinderen aan na het toiletteren hun handen te wassen. De allerkleinste peuters worden verschoond als ze een erg volle luier hebben, een poepluier wordt direct verschoond. Na het verschonen wassen de leidsters/hulpouders hun handen.

Zodra de ouders aangeven met de zindelijkheidstraining te zijn begonnen wordt het kind extra meegenomen naar het toilet. Reserve kleding is, in geval van een ongelukje, aanwezig.

Het speelgoed wordt minimaal tweemaal per jaar gereinigd en zo nodig vaker i.s.m. met de ouders. De WC, de commode en de vloeren worden twee maal per week schoongemaakt.

Fysieke omgeving

De groepsruimte is verzorgd en overzichtelijk. In de groepsruimte zijn aparte hoekjes voor de kinderen gemaakt. Daardoor kunnen zij ongestoord spelen met datgene wat zij leuk vinden. Ook voor de kinderen die zich wat meer willen uitleven is er een bepaald gedeelte om te spelen, bijvoorbeeld met poppenwagens of het klimrek.

C. Overbrengen van normen en waarden aan de kinderen

Wij verwachten van de kinderen dat ze zich houden aan de regeltjes die op de voorschool gelden, daarbij proberen wij ook om ze normen en waarden aan te leren, natuurlijk rekening houdend met hun leeftijd.

Rechten en plichten van het kind

Elk kind heeft recht op een goede verzorging en de mogelijkheid om zich op alle ontwikkelingsgebieden te ontplooien. Het kind heeft er recht op om zijn/haar gevoelens te uiten en zichzelf te zijn, waarbij rekening gehouden moet worden met de anderen in de groep.

Straffen en belonen

De leidsters benaderen de kinderen zoveel mogelijk op een positieve manier. Dit doen zij door complimentjes te geven aan de kinderen als zij iets goed doen. Wanneer een kind iets niet mag en hij/zij doet het toch, dan legt de leidster zonedig uit waarom dit niet mag.

Soms is het nodig dat de leidsters een kind toch moeten straffen. Een straf wordt dan aan het kind uitgelegd zodat het kind begrijpt waarom hij/zij straf heeft gekregen. De

straf wordt direct gegeven, is kort en niet fysiek. De straf bestaat uit even apart zitten en tot rust komen. Uitgangspunt bij straffen is dat niet het kind afgekeurd wordt, maar bepaalde gedragingen wel.

Rituelen, feesten en verjaardagen

Rituelen geven de kinderen vastigheid, bijvoorbeeld een liedje met het opruimen, voor het eten en het zitten aan tafel voor het eten en drinken. Ook aan feesten, zoals het Sinterklaasfeest, het Kerstfeest en Paasfeest wordt aandacht besteed. De viering wordt aangepast aan de leeftijd van de peuters.

Bij het vieren van een verjaardag mag er getrakteerd worden. Er zijn soms kinderen die een dieet hebben, ouders mogen voor die kinderen een apart trommeltje op de speelzaal zetten. Ouders mogen de verjaardag mee komen vieren.

D. Voor- en Vroegschoolse educatie, VVE

Landelijk en gemeentelijk beleid

Vanuit het Rijk worden in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid gelden beschikbaar gesteld voor Voor- en Vroegschoolse educatie. Doel hiervan is kinderen al op jonge leeftijd zodanig te ondersteunen dat zij zonder achterstand op de basisschool kunnen starten. Het accent ligt op taalontwikkeling, maar ook andere ontwikkelingsgebieden (sociaal-emotioneel, cognitief en motorisch) krijgen in de VVE aanpak nadrukkelijk aandacht.

De Vroegschoolse gelden zijn opgenomen in de bekostigingssystematiek van het basisonderwijs; de gelden voor m.n. het voorschoolse deel worden vanuit het Rijk aan gemeentes beschikbaar gesteld. Op basis van zowel wetgeving als gemeentelijke ambities maakt iedere gemeente zelf een keuze welke organisaties worden ingezet voor de uitvoering van het VVE-beleid. Voor aanbod van een voorschools programma heeft de voorschool in Zuilichem ook een taak gekregen.

Het landelijk beleid geeft richting aan beleidskeuzes m.b.t. VVE programma, betrokkenheid ouders, doorgaande lijn tussen voorschool en basisschool, deskundigheid van medewerkers, etc.

Binnen de gemeente Zaltbommel is een werkgroep VVE; deze bestaat uit een beleidsambtenaar VVE en vertegenwoordigers uit voorschoolse organisaties en basisscholen. Samen bereiden zij beleid en activiteiten voor en leggen dit voor aan de verschillende belanghebbende besturen. Tevens wordt jaarlijks verantwoording afgelegd aan de gemeente over de inzet van de gelden.

Werkwijze

Op onze voorschool wordt gewerkt met de VVE-methode Piramide. Er wordt alle morgens met deze methode gewerkt. Alle morgens waarop twee gediplomeerde leidsters de voorschool bezetten krijgen geïndiceerde leerlingen en wie dat verder nodig heeft extra ontwikkeling stimulerende activiteiten aangeboden. Dit kan in kleine groepjes zijn maar ook individueel.

Kinderen met een indicatie komen minimaal drie dagdelen naar de voorschool. Deelname kost hun ouders nog slechts 105 euro per jaar. Binnen deze dagdelen (10 uur) worden de peuters extra gestimuleerd in hun ontwikkeling. Meer in algemene zin doordat de peuter vaker (min of meer) hetzelfde aanbod krijgt; een peuter leert m.n. door herhaling. Meer specifiek doordat de peuter tijdens de zgn. pre-teaching binnen een klein groepje of individueel extra aandacht krijgt van de 'tutor'.

Doelgroep bepaling

Binnen de gemeente Zaltbommel komen de volgende doelgroepkinderen in aanmerking voor VVE:

Doelgroep definitie (uit convenant)

Alle kinderen woonachtig in de gemeente Zaltbommel, waarvoor minstens 1 van onderstaande punten geldt:

- Het opleidingsniveau van een of beide ouders is lager dan VBO
- De ouders zijn niet in staat thuis Nederlands (ABN) te spreken met het kind
- Op het consultatiebureau is aan de hand van het Van Wiechenonderzoek een (kans) op een ontwikkelingsachterstand geconstateerd op het gebied van:
  - motoriek en/of
  - taalontwikkeling en/of
  - sociaal-emotionele ontwikkeling
- Tijdelijke regeling vroegsignalering

Kinderen voldoen aan criterium 3 wanneer naar het oordeel van het consultatiebureau of de voorschool op basis van observatie:

- a) sprake is van vertraagde spraakontwikkeling, zich uitend in:
- achterblijvende woordenschat
  - onduidelijke of gebrekkige (uit)spraak
  - overwegend gebruik van één of twee woordzinnen
  - het niet begrijpen van eenvoudige opdrachten
  - het onvoldoende antwoorden op eenvoudige vragen
  - het niet communiceren met andere kinderen

- het niet of met moeite tot spel komen

En/of in combinatie met:

b) sprake is van sociaal- emotionele problemen, zich uitend in:

- gebrekkige zelfstandigheid
- zich niet aan regels en aanwijzingen houden
- afwijkend/ niet leeftijdsadequaate gedrag
- problemen met de sociale omgang
- boosheid en agressie

Toeleiding

Het streven is om 100% van de doelgroepkinderen te bereiken en hen gestructureerd VVE programma aan te bieden. Hiervoor is het wel belangrijk dat de doelgroepkinderen ook daadwerkelijk bereikt worden en dus de voorschool bezoeken. In Zuilichem is het (nog) geen gewoonte je kind met 2 jaar op de voorschool te brengen.

In het kader van de toeleiding worden verschillende activiteiten uitgevoerd:

- Intensivering van de contacten met het consultatiebureau
Vanuit het consultatiebureau wordt het bezoeken van de voorschool en het nut ervan nadrukkelijk bij de ouders onder de aandacht gebracht.
- Inloop morgens op de voorschool om ouders vrijblijvend te laten kennismaken.
- Gerichte informatieverstrekking door middel van een flyer (voor zover mogelijk) thuisbezorgd.

Samen met de gemeente wordt momenteel gekeken naar meer mogelijkheden om ouders te bereiken.

Volgen en signaleren

De voorschool werkt met het peutervolmodel KIJK. Alle leidsters hebben hiervoor nascholing gekregen. Middels dit instrument worden kinderen geobserveerd en wordt hun ontwikkeling vastgelegd. Alle ontwikkelingsgebieden komen hierbij aan de orde. De bevindingen worden met de ouders besproken.

Als blijkt dat er zorgen zijn over de ontwikkeling van de peuter, zal de leidster haar bevindingen in eerste instantie bespreken met de ouders. Daarnaast zal zij haar bevindingen bespreken met een collega en een plan van aanpak opstellen. De Intern begeleider wordt hiervan op de hoogte gesteld. Het plan wordt vervolgens uitgevoerd en geëvalueerd.

Mocht het beoogde effect niet bereikt worden dan zal de leidster samen met de intern begeleider en de ouders bespreken hoe verder te handelen.

Dit kan variëren van nadere tips voor de leidster tot het toeleiden van ouders naar externe hulpinstanties. Dit kan zijn een logopedist, kinderfysiotherapeut of andere hulpverlenende instantie. Ook kan de intern begeleider het kind (als casus) inbrengen in

het Multi disciplinair team van het centrum voor jeugd en gezin. Hierin zijn o.a. GGD, (school)maatschappelijk werk, kinderopvang-organisaties en basisscholen vertegenwoordigd. Mogelijk volgt ook hieruit een advies voor de leidster of de ouders. Overdracht naar de basisschool

De voorschool werkt nauw samen met de basisschool in Zuilichem. In feite vormen beide samen in praktische zin één organisatie. Beiden gebruiken KIJK. Beiden gebruiken het programma Piramide.

De overdracht van kinderen gebeurt dan ook 'warm'. Naast een aantal overdrachtsformulieren wordt het kind ook 'face to face' besproken.

Bij overdracht naar een andere basisschool beperken we ons tot de formulieren tenzij anders nodig is. De formulieren worden na toestemming van de ouders naar de school van hun keuze gestuurd.

Personeel

Wij hechten veel waarde aan goed personeel. Goed in de zin van opleiding en ervaring, maar ook goed in de zin van enthousiast en gemotiveerd.

Ouders mogen verwachten dat hun kinderen op een deskundige en vriendelijke wijze worden begeleid. De functie van peuterleidster is verantwoordelijk en veelomvattend. Dit vraagt om een goede basis van opleiding en ervaring

Deskundigheid

Conform de geldende wet- en regelgeving voldoen de leidsters aan de vastgestelde opleidingseisen. De leidsters zijn in het bezit van een gericht MBO-diploma of studerend daarvoor.

Alle taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in een functieomschrijving.

Regelmatig worden de medewerkers bijgeschoold op zowel pedagogisch gebied als ook op hun vaardigheden m.b.t. communicatie, brandpreventie (ontruiming), ziekte en ongevallen. Het pedagogisch handelen, de organisatie en uitvoering in de praktijk en de aansturing hiervan door de Intern Begeleider onderbouw zijn onderwerpen die in vergaderingen aan de orde komen.

Personele bezetting

Drie morgens worden ingevuld met een specifiek VVE aanbod. Op deze morgens zijn er twee gediplomeerde en Piramide gecertificeerde leidsters. Er wordt geen indeling naar leeftijd nagestreefd. Dit betekent dat kinderen van 2 tot 4 jaar bij elkaar één groep

kunnen vormen. De groep VVE geïndiceerde kinderen is niet groter dan 8, terwijl de totale groepsgrootte niet meer is dan 16 kinderen.

In de schoolvakanties is de voorschool ook gesloten en hebben de medewerkers vrij. Een deel van deze vrije uren worden tijdens werkdagen ingezet voor voorbereidingen, nascholing en vergaderingen.

In geval van ziekte of verlof wordt er naar gestreefd om zoveel mogelijk de medewerker te vervangen door een voor de peuters bekend gezicht.

Overlegstructuur

De leidsters overleggen onderling hoe invulling wordt gegeven aan het activiteitenprogramma. Nadruk ligt hierbij op het aanbod binnen VVE.

Samen overleggen zij met de Intern begeleider onderbouw over de structuur in het aanbod, knelpunten en de voortgang.

Leidsters en Ib-er overleggen met de leerkrachten groep 1 en 2 over de doorgaande lijn tussen voorschool en onderbouw basisschool.

Leidsters en Ib-er overleggen met de directeur basisschool over de algemene gang van zaken in de voorschool.

Veiligheid

Op onze voorschool is er al sinds vele jaren het 'vierogenprincipe'. Dit houdt in dat er altijd meer dan één volwassene aanwezig is in de groep.

Het vierogenprincipe is een regeling ter voorkoming van (seksueel) misbruik van kinderen.

De pedagogisch medewerkers zijn van dit principe op de hoogte. Mocht het een keer voorkomen dat er maar één medewerker aanwezig is, dan is de praktijk dat het lokaal altijd te betreden is door de leidinggevende (directeur basisschool) of een leerkracht van de basisschool omdat de voorschool deel uitmaakt van hetzelfde gebouw.

Deel 2

Wij vinden een voorschool een aanvulling op de thuissituatie. De speelzaal moet zo aangekleed en verzorgd zijn dat het kind zich bij binnenkomst meteen veilig en geborgen voelt. De inrichting en het materiaal moeten uitnodigen tot spelen en de ontwikkeling stimuleren.

Voor kind én ouder bestaat er de mogelijkheid om andere kinderen en ouders te ontmoeten.

Op de voorschool werken we bewust met een vaste tijdsindeling en zoveel mogelijk vaste groepen. Aan de hand van deze indeling weten kinderen wat er komen gaat. Het op tijd brengen en halen van de kinderen is daarbij belangrijk voor de rust in de groep. Mocht dit niet altijd mogelijk zijn, dan is het gewenst dat ouders dit van tevoren kenbaar maken.

Bij alle activiteiten geldt: de kinderen worden gestimuleerd tot zelfredzaamheid (bijvoorbeeld zelf jassen aandoen, zelf je werkje in de vensterbank leggen en zelf je beker op het blad terugzetten), maar ook worden ze gestimuleerd voor zichzelf op te komen. Sommige kinderen hebben daar meer moeite mee dan andere kinderen. Aan de kinderen die er moeite mee hebben, wordt extra aandacht gegeven.

Het spelmateriaal van de voorschool is bewust aangeschaft. Het moet het kind helpen en stimuleren zich te ontwikkelen. Alles heeft een vaste plaats zodat het kind het zelfstandig kan pakken en ook weer kan opruimen.

Globale indeling van de ochtend:

Kinderen brengen: 8.20-8.30 uur

Ouders kunnen blijven tot 8.45 uur

Bijbelvertelling

Vrij spelen.

Groepsexploratie

Tussendoortje (fruit en drinken)

Toiletbezoek

Knutselactiviteit of buiten spelen

Kinderen ophalen: 11.50 uur

Het brengen van de kinderen

De ouders kunnen met het kind een puzzeltje maken even kleien of een boekje lezen. Sommige kinderen geeft dit een gevoel van zekerheid. Het is een voorbereiding op het afscheid nemen. Andere kinderen hebben er geen behoefte aan en willen meteen gaan spelen. De ouders kunnen kijken hoe het kind speelt en met wie.

Er is ook gelegenheid om de leidster dingen te vragen, praktische zaken als bijvoorbeeld telefoonnummers, zindelijkheid, maar ook hoe het met het kind in de groep gaat.

Het is ook een moment om met andere ouders van gedachten te wisselen over opvoedkundige zaken van hun peuters of om afspraken te maken.

Afscheid nemen van de ouders of verzorgers

Belangrijk bij het afscheid nemen is dat de ouder duidelijk maakt aan het kind dat hij/zij weggaat, dat hij/zij nog even zwaait voor het raam (dit hoeft overigens niet) en ook komt ophalen. Als er eenmaal afscheid genomen is, is het niet verstandig om meteen weer binnen te komen. Stiekem weggaan, als het kind "lekker speelt", heeft vaak een negatief effect: het kind gaat lopen zoeken, waar mama of papa is gebleven. Als een peuter afscheid nemen moeilijk vindt adviseert de leidster de ouder om tijdelijk een knuffeltje, doekje of speentje van het kind mee te geven.

Als het kind extreem veel moeite heeft met afscheid nemen, zijn er een paar mogelijkheden:

Het kind letterlijk losmaken van de ouder en de ouder verzoeken om weg te gaan en te verzekeren, dat indien het kind ontroostbaar blijkt, dat zij de ouder opbelt. Ouders mogen ook zelf naar de voorschool bellen.

De ouder vragen er bij te blijven en het afscheid nemen langzamerhand af te bouwen, door de eerste keer een paar keer kort weg te gaan ("even naar de wc") en de keer daarop wat langer weg te gaan en zo het afscheid nemen af te bouwen.

Blijft het kind ook nog na ongeveer 2 weken ontroostbaar na het afscheid, dan moet in overleg met de ouders naar een oplossing worden gezocht, omdat een huilend kind erg veel onrust brengt in de groep. Een optie is (indien dit in te passen is in de bestaande wachtlijst) om het kind tijdelijk van de speelzaal te halen en het over een half jaar opnieuw in de groep in te delen.

Toiletbezoek

De voorschool heeft een eigen toiletruimte. De kinderen worden zonnodig geholpen met naar de wc gaan. Ook kinderen die luiers om hebben, maar zelf aangeven dat ze naar de wc willen, worden gestimuleerd om op de wc te gaan wanneer ze ook thuis met zindelijkheidstraining bezig zijn. Daarna handen wassen voor de hygiëne. ***Na het plassen handen wassen***

Vrij spelen

Verschillende aspecten van de ontwikkeling van elk kind kunnen in het vrije spel tot ontplooiing komen. Op de voorschool gebeurt dit onder begeleiding van de leidster en een hulpouder.

Er is divers speelmateriaal op De voorschool aanwezig dat de fantasie, de grove en fijne motoriek prikkelt en dat aansluit op de cognitieve ontwikkeling van de peuters.

- Voor de fantasie/rollenspel: keukenspulletjes, poppen en poppenwagens, boerderijdieren, gereedschap.
- Voor de grove motoriek: fietsjes en tractors, de trap van het speelhuis, de glijbaan, grote blokken
- Voor de fijne motoriek: het duplo, schroefmateriaal, kralen rijgen, tekenen.
- Voor de cognitieve ontwikkeling: puzzels in allerlei moeilijkheidsgradaties, allerlei ontwikkelingsmateriaal (bijvoorbeeld: Wat ontbreekt? Lotto. Van groot naar klein. Enzovoorts)

Voor de leidster is dit ook een moment om de kinderen te observeren. Vaak is het voor de hulpouder een moment om met de kinderen een spelletje te doen of voor te lezen.

Vrij spel houdt ook vaak in: conflicten tussen peuters onderling. De leidster kijkt eerst of de kinderen het zelf kunnen oplossen. Gebeurt dit niet of niet bevredigend, dan grijpt ze in en probeert door middel van praten het conflict op te lossen.

Is er sprake van agressie naar een ander kind toe, dan wordt het kind even apart gezet op een stoeltje en wordt het andere kind eerst getroost. Met degene, die de agressie vertoont, gaat de leidster vervolgens praten. Dan moet het kind "sorry zeggen" tegen het andere kind en mag het weer verder spelen.

Bij herhaaldelijk opvallend gedrag worden ook de ouders ingelicht. Misschien zijn er omstandigheden thuis die dit gedrag kunnen veroorzaken of vertoont het kind thuis ook opvallend gedrag en kan er in overleg worden uitgevonden wat de beste aanpak is van dit gedrag.

Bij het vrij spelen hebben we een paar zinnen die we hanteren om de peuters duidelijk te maken wat de bedoeling is, deze zijn:

- Rennen mag je op het plein, binnen moet je rustig zijn.
- Praten vinden wij heel fijn, gillen mag je op het plein.
- Samen spelen samen delen (en niet elkaar vervelen)

Als een kind heel druk is of toch steeds weer rent binnen mag het een rustige activiteit aan tafel uitzoeken om even rustig te worden.

Opruimen

Na het spelen hoort er ook opgeruimd te worden. Hiervoor gebruiken we een opruim liedje, vaak geeft de leidster bepaalde kinderen gerichte opdrachten. Bij het opruimen proberen we de peuters ook "soort bij soort" op te laten ruimen.

Sociale ontwikkeling

De kinderen krijgen (op den duur) contact met anderen en leren daarmee om te gaan. Ze leren dat er omgangsregels zijn en leren rekening te houden met elkaar. Soms hebben ze hier begeleiding bij nodig, bijvoorbeeld bij een ruzie over het delen van het speelgoed. De leidster helpt de kinderen zelf een oplossing te vinden en probeert lichamelijk "geweld" tegen te gaan door ze verbaal hun problemen te laten oplossen.

Motorische ontwikkeling

De motoriek wordt overal bij geoefend. Op het grote speelhuis (klimmen en glijden), met de zand/watertafel en door te bouwen:

- grove motoriek: met grote bouwblokken,
- fijne motoriek: met duplo, schroefmateriaal maar ook met bijvoorbeeld plakken, prikken en kleuren.

Verstandelijke ontwikkeling

De verstandelijke ontwikkeling wordt ontwikkeld door o.a. puzzelen; er zijn puzzels met verschillende moeilijkheidsgraden:

- Voor de "jongsten" zijn er insteekpuzzels.
- Voor de "oudsten" zijn er ook ontwikkelingspuzzels met een extra moeilijkheidsgraad, zoals begrippen - op kleur sorteren, van groot naar klein, enz. en natuurlijk de binnen/buiten puzzels van de voertuigen.
- Vormenpuzzels, maar ook puzzels in spelvorm; zoals een kleurentorentjes spel, memory, domino, lotto; allemaal om in een groepje te doen. Hierbij wordt ook vooral het geduld op de proef gesteld.
- Spelletjes in de kring.

Emotionele ontwikkeling

De poppenhoek is een soort huisje, waar ook de thuissituatie nagespeeld kan worden (rollenspel).

De leeshoek is als rustpunt bedoeld. Lekker op een kussen een boekje kijken of voorgelezen worden.

Taalontwikkeling

Bij alle activiteiten wordt aandacht besteed aan de taalontwikkeling. De leidster gebruikt bewust de woorden die aansluiten op het thema van "Piramide". In kleiner groepsverband worden met behulp van voorwerpen handelingen verricht die benoemd worden. Kinderen ervaren zo nieuwe woordjes als nat/droog en hard/zacht.

De kring

Na het opruimen zetten de kinderen ieder een stoel in de kring.

Met de groepsexploratie wordt de peuters de gelegenheid gegeven om wat te vertellen, maar ook naar elkaar te luisteren.

Daarnaast behandelen we een stukje van het thema waarmee we op dat moment bezig zijn. We volgen hierbij een opbouw die bij Piramide gewenst is, oriënteren, demonstreren, verbreden en verdiepen. We werken ongeveer vier weken aan een thema.

Daarna is het tijd voor het zingen van liedjes, met bewegingen erbij of een spelletje met bewegingen. De leidster laat de kinderen zelf de liedjes uitkiezen of past ze aan, aan het thema.

Muzikale vorming

Aan het eind van de kring zingen we liedjes - ook weer met veel beweging en bijvoorbeeld naar thema - en opzegversjes. Verder doen we nog zang en dansspelletjes en werken we met muziekinstrumenten.

Verjaardagen, afscheid

Feestjes worden op De voorschool in de kring gevierd. De gewone kringactiviteiten vervallen. Het feestvarken krijgt een mooie feestmuts.

We tellen op onze vingers hoeveel jaar de jarige is geworden en steken de kaarsjes aan. Dan zingen we verjaardagsliedjes.

Een onderdeel bij een verjaardag en afscheid kunnen de muziekinstrumenten zijn. De jarige mag zelf kiezen of hij/zij dat graag wil. De kinderen mogen om beurten een muziekinstrument uitkiezen en daar doen we allerlei (luister)spelletjes mee: van zacht naar hard, van langzaam naar snel, stoppen. Als afsluiting van het feest mag het kind nog zijn/haar lievelingsliedje uitkiezen en dat wordt dan gezongen. Uitdelen doen we in de kring.

Creatieve activiteit

Vaak gaan we gezamenlijk knutselen. Wanneer de activiteit erg arbeidsintensief is (sjabloneren, handjes stempelen, prikken) wordt er gekozen voor een knutselactiviteit in kleine groepjes. Deze activiteiten zijn vrijwillig; soms wordt een kind gestimuleerd ook mee te doen, meestal is dit niet nodig.

Er wordt gewerkt aan de hand van de thema's (zie verder). De leidster laat de kinderen zelf zoveel mogelijk doen. Belangrijk is het om de kinderen vrij te laten in hun creativiteit. Sommige kinderen vinden bijvoorbeeld een werkje al af als er maar één ding is opgeplakt, andere kinderen kunnen er tijden mee bezig zijn. De leidster laat ten alle tijde haar waardering blijken voor het gemaakte werkstuk.

Mogelijkheden: scheuren, prikken(oudsten), plakken, tekenen (kleurpotloden, wascokrijt, verfen en dergelijke), kleien (speel- en natuurklei), met kosteloos materiaal.

Eten en drinken

Voor het eten en drinken schilt een van de leidsters het meegebrachte fruit, dit wordt op bordjes gedeeld. Dan zingen we gezamenlijk het liedje "smakelijk eten, smakelijk drinken" en mogen de kinderen beginnen. Na het fruit wordt het drinken uitgedeeld. Het leren wachten op elkaar is voor de jongste peuters vaak nog erg moeilijk. Ook het zitten blijven is vaak moeilijk. Toch probeert de leidster de kinderen elke keer te stimuleren aan tafel te blijven zitten. Lege drinkkartonnetjes en ander afval mogen ze in de prullenbak gooien.

Na het eten en drinken wassen we de handjes met een washand, daarna gaan de kinderen - afhankelijk van het weer - binnen knutselen/spelen/ of buiten spelen.

Buiten spelen

De voorschool heeft een eigen speelplaats. Buiten zijn allerlei fietsjes, tractors, zandspeelgoed, stoepkrijt, ballen en een prachtig klimrek.

We gaan bewust aan het eind van het dagdeel naar buiten zodat de ouders na het opruimen en zand afkloppen mee naar binnen kunnen lopen. Voor de kinderen is dit heel vertrouwd.

We gaan gezamenlijk naar de gang. Daar moeten de kinderen proberen zelf hun jas aan te doen. Dan gaan we naar buiten en daar kunnen de kinderen (bij goed weer) in de zandbak spelen met allerlei zandbakmateriaal als scheppen, emmers, autootjes, zeefjes en vormpjes. Verder kunnen de kinderen fietsen, skippyballen, met de ballen spelen of op het klimrek, bij mooi weer met water spelen of met stoepkrijt.

Na afloop ruimen we samen op: alle fietsjes en het andere spelmateriaal weer terug naar de schuur brengen. De kinderen helpen samen met ouders.

Werken met thema's

Verspreid over twee jaar staan in de voorschool de thema's van "Piramide" centraal. De activiteiten, de liedjes en de aankleding van de voorschool zijn thematisch met elkaar verbonden. Dit zijn:

- Welkom in de peutergroep
- Verkeer: dichtbij huis
- Sinterklaas kapoentje.
- Herfst: Regen en wind
- Kerstmis: Lichtjes.
- Ruimte: Hoe zie ik eruit?
- Kleding: Wat doe ik aan?
- Kleur en vorm: Naar de speelgoedwinkel.
- Lente: Kom er maar uit!
- Tellen: Beer is jarig!
- Grootte: Muis en olifant.
- Huis: Hier woon ik.
- Water: Lekker water!

Vanzelfsprekend worden in deze thema's zoveel mogelijk de seizoenen, feestdagen e.d. verwerkt, zoals:

- Herfst kennismaken met de natuur, bladeren en eikels en dergelijke, werken met natuurlijk materiaal. Jaarlijks hebben we ook een herfstuitstapje naar het stadspark in Zaltbommel waar we de herfst daadwerkelijk kunnen aanschouwen.
- Sinterklaas; toewerken naar een bezoek van Sint en zijn Pieten.
- Kerst; rust en gezelligheid, een kerstsfeer creëren.
- Winter; over sneeuw, ijs, vriezen, dooien enz.
- Pasen; eieren zoeken met de Paashaas.
- Voorjaar; bijvoorbeeld over bloembollen enz.
- Moederdag; knutselen
- Vaderdag; knutselen
- Eindfeest in thema

Ook wordt er aandacht besteed aan verjaardagen, waaronder het afscheid van een 4-jarige en de geboorte van een broertje en/of zusje.

Ouders

De ouders van de peuters spelen een belangrijke rol in de voorschool.

Sommige kinderen huilen een korte periode als vader of moeder weggaat. Het is ook niet niks voor een tweejarige om zijn/haar ouder uit te zwaaien. En het komt ook wel voor dat peuters eerst probleemloos afscheid nemen en daar pas later moeite mee hebben. De leidsters kunnen de kinderen heel goed kalmeren. Ouders mogen gerust even naar de voorschool bellen om te horen hoe het gaat. In die uitzonderingsgevallen dat het niet gaat, belt de leidster met de desbetreffende ouder. Het is dus belangrijk dat de juiste telefoonnummers op de voorschool bekend zijn.

Voor aanvang is een half uur bestemd voor ouders om nog even iets samen met het kind te doen; een puzzeltje maken of een boekje lezen. De leidster zorgen er voor dat vanaf dit moment al sprake is van een specifiek ontwikkelingsaanbod dat binnen het programma valt. Vanzelfsprekend is het mogelijk om ook even een praatje met de leidster of met andere ouders te maken. Ook bij het ophalen kunnen ouders met eventuele vragen bij de leidster terecht en soms spreekt een leidster een ouder aan als daar reden toe is.

Twee keer per jaar krijgt de voorschool een grote schoonmaak waarbij ouders gevraagd worden mee te helpen. Ouders kunnen er dan ook voor kiezen om thuis speelgoed van de voorschool schoon te maken.

Als bovenstaande contactmogelijkheden niet voldoende blijken te zijn, kunnen ouders de directe leiding van de voorschool benaderen. Die leiding is in handen van de directeur van de basisschool.

Rapportage

Kinderen van bijna drie jaar worden geobserveerd, hierna volgt verslag aan de ouders.

Kinderen tussen drie en vier jaar worden een aantal keer getoetst, doen een aantal keer spelletjes met de leidster, waarna rapportage aan de ouders volgt.

Wanneer een peuter vier jaar wordt, wordt er een overdracht gemaakt en gaan de toetsen en observatieformulieren, met toestemming van de ouders, naar de basisschool. Hierbij geven de leidsters een mondelinge toelichting aan de basisschool leerkracht. Op deze manier spreken we van een 'warme overdracht'.